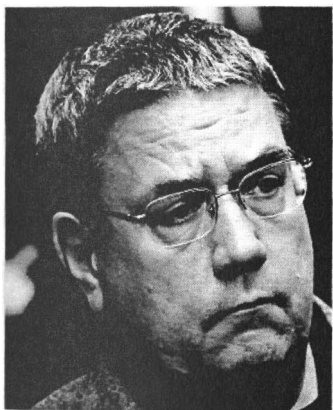

Witold Stefański (1953–2013)

20 czerwca 2013 zmarł profesor Witold Stefański, kierownik Katedry Filologii Romańskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, utalentowany językoznawca o wielostronnych zainteresowaniach badawczych – typologia, indoeuropeistyka, romanistyka, hellenistyka.

Urodził się 29 czerwca 1953 roku w Łodzi, a studia romanistyczne i klasyczne ukończył w 1977 r. na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu, specjalizując się w językoznawstwie porównawczym pod kierunkiem prof. Czesława Kudzinowskiego. W 1980 r. został zatrudniony w Instytucie Językoznawstwa UAM, a w 1983 r.

obronił pracę doktorską z zakresu składni indoeuropejskiej „La proposition conditionnelle dans les langues indo-européennes” (1987). Ta niewielka rozmiarem praca okazała się ważna nie tylko dla językoznawstwa indoeuropejskiego, lecz także dla teorii składniowej ze względu na przemyślaną a zarazem opartą na faktach językowych analizę strukturalną i semantyczno-logiczną okresu warunkowego i innych zdań złożonych. Cenne są uwagi autora na temat genezy zdania warunkowego (szerzej hipotaksy), użycia czasów i trybów, pochodzenia spójników, a także ze względu na dokumentację materiałową w wybranych językach indoeuropejskich (greka, sanskryt, hetycki, łacina, litewski, staro-cerkiewno-słowiański, polski i francuski).

Przedmiotem zredagowanej po angielsku rozprawy habilitacyjnej „The Diathesis in Indo-European” (1990) była kategoria strony, którą zrekonstruował dla epoki przedindoeuropejskiej metodą rekonstrukcji wewnętrznej w oparciu o paralele typologiczne (kaukaskie, baskijski, eskimoski, itelmeński), dochodząc do wniosku, że diateza indoeuropejska ma swe źródło w systemie ergatywnym prajęzyka. W 1990 r. profesor Stefański dokonał polskiego przekładu *Kratylosa* Platona, opatrując go obszernym komentarzem językoznawczym. W 1993 r. podjął

pracę na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, gdzie zorganizował językoznawcze studia romanistyczne i stworzył serię wydawniczą *Studia Romanica et Linguistica Thorunensia* z udziałem znanych badaczy zagranicznych. W 2001 r. wydał „Wprowadzenie do językoznawstwa historyczno-porównawczego”, oparte go na materiale języków romańskich. Wprawdzie książka ma charakter podręcznika akademickiego, ale autor zawarł w niej (jak to się obecnie praktykuje) szereg własnych oryginalnych propozycji naukowych, m.in. na temat struktury języka, tendencji rozwojowych języka francuskiego, a przede wszystkich dokonał obszernej charakterystyki kontrastywnej współczesnych języków europejskich, głównie pod kątem składni, morfologii i semantyki leksykalnej. Materiał ilustracyjny zaczerpnięty został z języków romańskich (francuski, włoski, hiszpański, portugalski) i germańskich (niemiecki, angielski) w porównaniu z polszczyzną. Z zakresu typologii językoznawczej wydał wraz G. Hanssonem cenne studium „Polypersonalität des Verbums im eurasischen Raum. Ein typologischer Querschnitt” (1993) na temat różnych wykładników kategorii osoby w językach Europy i Azji.

Profesor Stefański uczestniczył w licznych kongresach i konferencjach międzynarodowych z referatami na temat języków indoeuropejskich i kaukaskich, przede wszystkim jednak romańskich. Był członkiem kilku naukowych towarzystw, m.in. Indogermanische Gesellschaft, Societas Linguistica Europaea, Societas Humboldtiana Polonorum. Przez kilkanaście lat pełnił funkcję sekretarza redakcji „Lingua Posnaniensis”. W sumie opublikował ponad sto artykułów, komunikatów i recenzji.

Ostatnim dziełem profesora Stefańskiego są gotowe do druku „Studia językoznawcze. O języku i językoznawstwie inaczej”. Zawarł w nich oryginalne rozważania: (1) o naukach ścisłych i humanistycznych, (2) o tłumaczeniu i tłumaczach (na przykładzie fragmentu Biblii hebrajskiej w przekładzie łacińskim, polskim, hiszpańskim i portugalskim), (3) o prawdzie w języku (problemie kłamstwa i prawdy w życiu, języku i filozofii), (4) o znaczeniu continuum (na przykładzie teorii drzewa genealogicznego i wędrówki motywów literackich), (5) na temat wybranych leksemów w językach indoeuropejskich i innych rodzin (arabski, węgierski). Omówił różne czynniki wpływające na rozwój znaczenia i formy wyrazowej, wywołujące odstępstwa od ustalonych przez młodogramatyków praw głosowych jako podstawowego warunku zrównań etymologicznych. Zwrócił uwagę na czynnik ekspresywny i cywilizacyjny w rozwoju znaczeń wyrazów, rolę zapożyczeń, wpływ pola znaczeniowego, nacechowanie stylistyczne, a z drugiej strony odniesienia psychologiczne i fizjologiczne. Z pracą zapoznałem się jako recenzent wydawniczy i uważam, że powinna zostać wydana jako testament naukowy przedwcześnie zmarłego Uczzonego.

LESZEK BEDNARCZUK